

Gadejuristen: Politisk nøl koster menneskeliv

Danske stofbrugeres dødelighed er mere end fordoblet i løbet af de seneste to årtier: Fra 115 døde i 1990 til senest hele 276 døde. Over disse 20 år er næsten 5.000 yngre stofbrugere afgået ved døden. De blev end ikke 40 år i gennemsnit. Alene under valgkampen vil mindst 15 yngre danskere dø. Mange af dem unødigt. Er der politisk vilje til at redde liv?

I dag – d. 31. august 2011 – er det International Overdose Awareness Day. Op imod 300 danskere lider hvert år en såkaldt 'narkotikarelateret død'. Mange dør af utilsigtede overdoser efter brug af heroin af ukendt koncentration, fordi stoffet er produceret i og forhandlet af en dybt kriminel underverden. Eller som følge af brug i risikable kombinationer med andre præparater eller rusmidler, hvor brugerne ofte savner fornøden viden om risici. Dertil anslås det på europæisk plan¹, at der for hvert narkotikarelateret dødsfald forekommer 20-25 ikke-dødelige overdoser, som kan medføre eksempelvis hjerneskader og hvor førtidspensionering herefter kan blive eneste mulighed og mål. I Danmark kan der dermed årligt være tale om op imod hele 7.000 ikke-dødelige overdoser, men med risiko for alvorlige skadevirkninger til følge. Det står klart, at vejen til genoplivning og overlevelshjælp skal være kortest mulig.

At stofbruger dødeligheden er steget så voldsomt over de seneste årtier har forskellige årsager og kræver dermed også forskellige svar. Ét er sikkert, den aktuelle narkotikainsats er her helt utilstrækkelig. Trods vedtagelse af den såkaldte 'behandlingsgaranti' (2003), Sundhedsstyrelsens pointering af at stofbrugere i medicinsk behandling faktisk har patientrettigheder (2008), samt etableringen af sundhedsrum, er dødeligheden fortsat høj og senest endda igen i stigning. Der *skal* nye tiltag til. Behandles overdoserne rigtigt og hurtigt nok, kan de fleste dødsfald og andre alvorlige skadevirkninger som følge af opioid-overdoser nemlig undgås. Det beviser ambulancereddere og skadestuepersonale allerede dagligt.

Men mange flere må kunne redde liv, hvis vi skal lykkes med at nedbringe antallet af unødige dødsfald og overdoser med alvorlige skadevirkninger. Vi må *alle* gives mulighed for at tage ansvar. Det fælles ansvar vi har for den, der ikke kan redde sig selv. Her har vi brug for værktøjet Naloxone. En medicin, der ophæver virkningen af heroin, metadon og andre opioider. En medicin, der er ufarlig, men som kan redde den overdoseramtes liv. Gadejuristen henviser til de gode erfaringer med udbredelse af Naloxone der rapporteres om fra udlandet. Fx er næsten 3.000 liv reddet i 16 Naloxone projekter i USA.

I Danmark er Naloxone dog alt for vanskeligt tilgængelig; den fås kun på recept og alene i en form der skal indgives med sprøjte og kanyle. Medicinen må straks gøres til håndkøbspræparat og sikres tilgængelig som næsespray på det danske marked i en passende opløsning, så fx pårørende, venner og bekendte, socialarbejdere m.fl. kan skaffe sig den – og redde liv. Herefter vil pårørende og andre let selv kunne erhverve sig medicinen på apotekerne til en pris af bare ca. 115 kr. pr. dosis, inkl. fordelingsfilter til indgift via næsens slimhinder. De allervigtigste aktører til sikring af nedbringelse af dødeligheden – stofbrugere selv – må dog, fx i forbindelse med indskrivning i behandlingssystemet, få udleveret medicinen gratis. De har ikke økonomi til at købe den selv og kunne samtidig tilbydes kursus i undgåelse af overdoser, risikofaktorer samt basal førstehjælp, særligt hjertemassage. Et sådant kursus behøver kun at tage en time.

Stofafhængighed og -dødelighed er ikke et demokratisk fænomen, men rammer først og fremmest vore mest udsatte borgere. Reduktion af den ekstremt høje danske stofbruger dødelighed er til gengæld et fælles ansvar og i særdeleshed et politisk ansvar. Men er der politisk vilje til at tage de påtrængende nødvendige skridt? Sådant spørgsmål lyde på vegne af de tusinder af stofbrugere der allerede er døde, fra deres pårørende og fra dem som vil afgang ved døden både før og efter det kommende folketingsvalg, hvor mindst 15 yngre danskere vil dø i løbet af blot den igangværende valgkamp.

¹ Årsberetning 2010 – Narkotikasituationen i Europa, p. 17, www.sst.dk.